

[Uz Sākumlapu](#) > ... > [Tiesāšanās Procedūras](#) > [Civillietas](#) > [Pierādījumu Iegūšana](#) > [England and Wales](#)

Pierādījumu iegūšana

Anglija un Velsa

Saturu nodrošina

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Pierādīšanas pienākums

1.1 Kādi ir pierādīšanas pienākuma noteikumi?

Vispārējais pierādīšanas pienākums civillietās ietver noteikumu, ka pusei, kura nāk klajā ar kādu faktu, tas ir jāpierāda tā, lai tiesnesis (vai zvērinātie) tiktu pārliecināts, ka attiecīgais fakts, visticamāk, ir noticis. Šis pienākums attiecas uz abām lietā iesaistītajām pusēm, ja vien nav acīmredzami skaidrs, ka prasītājs nav izpildījis šo pienākumu. Šādā gadījumā tiesnesim ir tiesības turpināt lietas izskatīšanu, neapgrūtinot otru pusi.

Praktiski tas nozīmē, ka tiesa ir pārliecināta par to, ka, visticamāk, attiecīgais notikums ir noticis. Tomēr šo standarta pieeju maina šāds fakts — jo retāks ir notikums, jo stingrāks ir pierādīšanas pienākums, kā to ir skaidrojis lords *Hoffman* lietā *Secretary of State for the Home Department vs Rehman*[1].

[1] [2001] UKHL 47.

1.2 Vai pastāv noteikumi, kas atbrīvo noteiktus faktus no pierādīšanas pienākuma? Kādos gadījumos? Vai ir iespējams iesniegt pierādījumus, lai pierādītu, ka kāds juridisks pieņēmums, nav pareizs?

Nav nepieciešams pierādīt faktus, kas ir atzīti vai kas ir acīmredzami vai lietā nebūtiski.

Tiesību aktos ir paredzēti noteikti pieņēmumi, ko var atspēkot ar pierādījumiem. Šie pieņēmumi ietver bērnu leģitimitātes prezumpciju, laulības spēkā esamības prezumpciju, personu rīcībspējas prezumpciju un pieņēmumu par pazudušo personu nāvi. Tiek pieņemts, ka persona nav izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, tomēr informācija par kriminālsodāmību var tikt izmantota civilprocesā kā pierādījums tam, ka attiecīgā puse ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu (un tas nozīmē, ka šai pusei ir jāpierāda tās nevainīgums).

Pastāv nolaidības prezumpcija, ja prasītājs pierāda, ka viņam kaitējumu ir nodarījis avots, kas bijis atbildētāja ekskluzīvā kontrolē un ka nelaimes gadījums ir tāds, kas parasti notiek nolaidības dēļ [1]. Līdzīga prezumpcija rodas, kad personai ir uzticēts īpašums, kas tiek zaudēts vai iznīcināts. Abos gadījumos atbildētājs var šo prezumpciju atspēkot.

Diskriminācijas aizliegums darba tiesībās ir viena joma, kur šis pienākums ir apgriezts. Kad ir *prima facie* konstatēts, ka notikusi diskriminācija, pienākums pāriet otrai pusei, kam jāpierāda diskriminācijas neesamība. Šī pieeja sakņojas Eiropas nediskriminācijas tiesību aktos un tagad ir iekļauta 2010. gada Vienlīdzības likumā.

Visbeidzot, ir vairāku veidu civillietas (parasti saistītas ar veselības aizsardzības un drošības tiesību aktiem), kur atbildība iestājas neatkarīgi no vainas. Proti, ja nelaimes gadījums ir noticis, darba devējs ir atbildīgs, jo darba devējam ir obligāts pienākums ievērot rūpību.

[1] [2001] UKHL 47.

[2] *Res ipsa loquitur* doktrīna jeb "tas ir pats par sevi redzams".

1.3 Kādā apmērā tiesai ir jābūt pārliecinātai par kādu faktu, lai tā varētu pamatot savu spriedumu ar šo faktu?

Civillietās prasītais pierādīšanas līmenis ir "iespējamību izvērtēšana" (*balance of probabilities*). Citiem vārdiem sakot, tiesa konstatē, ka fakts ir pierādīts, ja tā pārliecinās, ka, visticamāk, fakts ir, nevis nav noticis. Kā norādīts iepriekš, šī standarta pieeja ir elastīga — nopietnu apgalvojumu gadījumā (piemēram, iespējamība, ka, visticamāk, ir notikusi krāpšana) ir vajadzīgi pārliecinošāki pierādījumi, jo šādi apgalvojumi parasti tiek uzskatīti par patiesiem.

Šī pieeja ir atšķirīga divos gadījumos. Lietās, kur nav viena pārliecinoša cēloņa, bet ir konkurējoši cēloņi, tiesnesis ir tiesīgs konstatēt, ka kāds no cēloņiem nav pierādīts [1]. Arī tad, ja tiek iesniegts pieteikums par spriedumu bez pilnīgas lietas apstākļu izvērtēšanas [2], prasības nav pārāk augstas, un tiesa pieņem lēmumu, nelūdzot atklāt visu informāciju un neveicot izjautāšanu sacīkstes procesā.

[1] Šis fenomens tika padziļināti analizēts lietā *Rhesa Shipping* [1985] 1WLR.

[2] Bieži tiek izmantots *TCC* gadījumā, lai panāktu šķīrējtiesas nolēmuma par noteiktas naudas summas samaksu piespiedu izpildi.

2 Pierādījumu iegūšana

2.1 Vai pierādījumi vienmēr jāiesniedz kādai no lietas pusēm, vai arī atsevišķos gadījumos tiesnesis var iegūt pierādījumus pēc savas iniciatīvas?

Civilprocesā pierādījumi [2] tiek iegūti, pusēm iesniedzot attiecīgus dokumentus un lieciniekiem un ekspertiem sniedzot liecības tiesā.

Katrā gadījumā ir piemērojami atšķirīgi noteikumi.

- Informācijas izpaušana

Civilprocesa pusēm ir jāsniedz informācija [2] par to rīcībā vai turējumā esošiem dokumentiem (ciktāl tiesa to prasa), kā arī jāļauj citām pusēm iepazīties ar šiem dokumentiem. Tiesa parasti norāda, ka ir jāievēro standarta informācijas izpaušanas procedūra, proti, pusēm, neiesniedzot attiecīgu pieteikumu tiesai, ir pamatoti jāsavāc dokumenti, kas pamato tās argumentus vai negatīvi ietekmē otras puses argumentus. Cita veida izpaušanas gadījumā tiesvedības pusei ir jāiesniedz pieteikums, lai saņemtu tiesas atļauju. Tiesa var arī pieņemt rīkojumu par pierādījumu vai īpašuma saglabāšanu.

- Fakta liecinieki

Pusēm nav vajadzīga tiesas atļauja, lai iekļautu liecinieku liecības savas nostājas pamatošanai. Tomēr pusei, kura vēlas balstīties uz liecinieka sniegtiem pierādījumiem, ir jāiesniedz liecinieka parakstīta liecība, kur izklāstīti liecinieka sniegtie pierādījumi, kā arī jāaicina liecinieks dot mutisku liecību tiesā. Ja puse neiesniedz liecinieka liecību vai tās apkopojumu pirms tiesas procesa, attiecīgā puse nav tiesīga izsaukt šo liecinieku uz tiesu bez tiesas atļaujas. Tiesai ir arī plašas pilnvaras kontrolēt pieņemamos pierādījumus, un tā var izslēgt pierādījumus, kas citos gadījumos būtu pieņemami, vai ierobežot liecinieku izjautāšanu sacīkstes procesā.

Puse var arī iesniegt pieteikumu par tiesas rīkojuma izdošanu, lai liecinieks varētu sniegt liecību ārpus tiesas, apliecinot to ar zvērestu, ko pirms lietas izskatīšanas sēdes pieņem tiesas iecelts eksperts [3].

Tiesnesim ir jāvērtē pušu sniegtie pierādījumi, un tam nav neatkarīgas faktu noskaidrošanas funkcijas.

- Liecinieki-eksperti

Puse nav tiesīga balstīties uz liecinieku-ekspertu sniegtiem pierādījumiem [4] bez tiesas atļaujas. Tiesa var pārbaudīt jautājumus, par kuriem tiek sniegtas ekspertu liecības, šādas liecības formu un ekspertiem maksājamos honorārus.

Ja vairāk nekā viena puse vēlas iesniegt ekspertu liecību par konkrētu jautājumu, tiesa var lemt, ka šos pierādījumus sniedz viens eksperts, kuram norādes kopīgi sniedz abas puses, nevis divi atsevišķi pušu eksperti.

Tiesa var dot šādu norādījumu pēc savas iniciatīvas un bez pušu piekrišanas.

Tiesa pēc savas iniciatīvas neprasa pusēm iesniegt ekspertu liecības. Tomēr tiesa pati var iecelt ekspertu, kas rīkojas kā "vērtētājs", lai palīdzētu tiesai saistībā ar kādu jautājumu. Tiesa var prasīt vērtētājam sagatavot ziņojumu (kura eksemplārus iesniedz pusēm) un piedalīties tiesas procesā, lai sniegtu tiesai konsultācijas.

Saskaņā ar CVN 35. daļu ekspertu pierādījumus var vienlaikus sniegt līdzīgu jomu eksperti. Parasti šādos gadījumos puses veic pretējās puses ekspertu izjautāšanu sacīkstes procesā, un tiesnesis formulēs nostāju, kurai eksperti tiek aicināti piekrist.

[1] Sk. CVN 32. daļu.

[2] Sk. CVN 31. daļu.

[3] Sk. CVN 34.8. daļu.

[4] Sk. CVN 35. daļu.

2.2 Ja kādas puses lūgums pieņemt pierādījumu tiek apmierināts, kas noteik tālāk?

- Informācijas izpaušana

Pēc rīkojuma par informācijas izpaušanu katrai pusei ir jāiesniedz otrai pusei saraksts ar visiem būtiskajiem dokumentiem, kas ir vai ir bijuši tās rīcībā vai valdījumā. Pārējām pusēm ir tiesības iepazīties ar šiem dokumentiem un saņemt to kopijas. Par fotokopiju izgatavošanu var prasīt samaksu.

- Fakta liecinieki

Pirms tiesas procesa tiesa liks pusēm izsniegt katra liecinieka, uz kura liecību puse plāno balstīties, parakstītu liecību. Liecinieks var sagatavot liecības tekstu, bet bieži to sagatavo tās puses jurists, kurai par labu liecinieks sniedz pierādījumus. Ja praktiski iespējams, liecībā ar liecinieka vārdiem ir pilnībā jāizklāsta pierādījumi.

Ja pusei ir uzlikts pienākums iesniegt liecinieka liecību, bet puse to nevar iegūt, šī puse var lūgt tiesas atļauju iesniegt liecinieka liecības apkopojumu, izklāstot pierādījumus, kurus, kā sagaidāms, liecinieks sniegs, vai jautājumus, par kuriem puse plāno liecinieku nopratināt.

Ja tiesa izdod rīkojumu lieciniekam sniegt liecību, dodot zvērestu, liecinieks mutvārdos izklāsta pierādījumus tiesas ieceltam ekspertam. Nopratināšana tiek veikta tāpat kā tiesas procesā, nodrošinot visas iespējas otras puses liecinieku izjautāt sacīkstes procesā un stenografēt sniegtos pierādījumus.

- Liecinieki-eksperti

Ja tiesa ļauj piesaistīt lieciniekus-ekspertus, puses sagatavo norādījumus ekspertam(-iem). Ja ir kopējs eksperts, puses var atsevišķi sniegt norādes ekspertam, ja par tām nevar vienoties. Eksperts, kura primārais pienākums ir sniegt palīdzību tiesai, nevis pusei vai pusēm, kuras to uzaicinājušas, sagatavo rakstveida ziņojumu. Tad puse rakstveidā var iesniegt jautājumus ekspertam, kuram norādījumus sniegušas abas puses vai cita puse. Ja ir atsevišķi eksperti, tiesa var arī norādīt, ka ekspertiem ir jāapsprīžas, lai noteiktu jomas, kurās viedokļi sakrīt vai atšķiras. Lieciniekiem-ekspertiem par viņu pakalpojumiem ir tiesības saņemt honorāru, kuru parasti maksā puse vai puses, kas tam sniegušas norādījumus.

2.3 Kādos gadījumos tiesa var noraidīt puses lūgumu pieņemt pierādījumu?

Kad puses iesniedz pieteikumu tādu rīkojumu saņemšanai, kas ļauj tām iegūt vai iesniegt pierādījumus, tiesai ir jāpārlicinās, ka attiecīgie pierādījumi būs būtiski un pieņemami. Apsverot savu pilnvaru izmantošanu, tiesai arī jātiecas skatīt lietas taisnīgi, kas ietver izdevumu ietaupīšanu un lietas lemšanu veidos, kas ir taisnīgi, ātri un samērīgi ar prasības nozīmīgumu, sarežģītības pakāpi un summu. Šādu apsvērumu rezultātā tiesa var noraidīt pieteikumus vai pēc savas iniciatīvas pieņemt rīkojumus (piemēram, pieprasot vienu kopēju ekspertu, nevis divus atsevišķus katras puses ieceltus ekspertus).

2.4 Kādi ir dažādie pierādījumu veidi?

Faktus var pierādīt ar pierādījumiem, prezumpcijām un secinājumiem, kas izriet no pierādījumiem, kā arī tiesai pieņemot zināšanai noteiktus faktus (sk. iepriekš). Pierādījumi, uz kuriem var atsaukties civiltiesvedībā, ir liecinieku liecības, dokumenti un reāli pierādījumi. Dokumenti var būt dokumenti papīra formā, datorieraksti, fotoattēli un video un skaņas ieraksti. Reāli pierādījumi ietver citus materiālus priekšmetus, kas ir būtiski strīdam un kas tiek iesniegti tiesā, piemēram, produkti, kas ir intelektuālā īpašuma strīda pamatā. Tas var arī ietvert gadījumus, kad tiesnesis ierodas negadījuma vietā vai citā ar leitu saistītā vietā, lai to apskatītu.

2.5 Kādas ir metodes, lai iegūtu pierādījumus no lieciniekiem, un vai tās atšķiras no metodēm, kādas izmanto, lai iegūtu pierādījumus no lieciniekiem, kas ir eksperti? Kādi ir noteikumi attiecībā uz rakstveida pierādījumu un eksperta atzinuma/viedokļa iesniegšanu?

Tiesas procesa laikā faktu liecinieki parasti sniedz savu liecību mutiski. Tomēr, kā norādīts iepriekš, katrai pusei ir pienākums izsniegt katra tā liecinieka liecību, uz kura sniegtajiem pierādījumiem puse plāno balstīties. Tiesas procesa laikā lieciniekam tiek lūgts apliecināt savas liecības patiesumu un pareizību, kas tad kalpo par liecinieka liecību par labu tai pusei, kas šo liecinieku izsaukusi. Ja ir izsniegts tikai liecinieka apkopojums, lieciniekam jāsniedz sīkāka mutiska liecība.

Liecinieki-eksperti savus pierādījumus sniedz rakstiskos ziņojumos, ja vien tiesa nenosaka citādi. Eksperta ziņojumā jābūt izklāstītiem secinājumiem, faktiem un pieņēmumiem, ar kuriem tas pamatots, un eksperta norādījumu būtībai. Tiesa izlemj, vai ekspertam ir nepieciešams piedalīties arī tiesas procesā, lai sniegtu mutisku liecību. Tiesas ieceltam vērtētājam nav jāsniedz mutiska liecība.

2.6 Vai kādas noteiktas pierādīšanas metodes ir nozīmīgākas par citām?

Tiesai ir plaša rīcības brīvība attiecībā uz to, cik lielu ticamību būtu jāpiešķir kādam no pierādījumiem. Nav noteikuma, kas liegtu ārpus tiesas izdarītu oficiālu liecību iesniegt kā pierādījumu par faktiem, kas norādīti minētajā liecībā (netieši pierādījumi) [1] — tādējādi puse var balstīties uz vēstuli kā tās satura pierādījumu vai liecinieka ziņojumu par citas personas sniegtu liecību. Tomēr šādiem pierādījumiem bieži ir mazāka nozīme nekā tiešām liecībām, jo īpaši tad, ja ir bijis iespējams izsaukt pašu liecības sniedzēju pierādījumu sniegšanai.

Konkrēti dokumenti un ieraksti tiek atzīti par autentiskiem. Piemēram, uzņēmumu un publisko iestāžu dokumentus pieņem kā autentiskus, ja tos apliecinājusi attiecīgā uzņēmuma vai publiskās iestādes amatpersona. Dažāda veida oficiāli dokumenti (piemēram, tiesību akti, pašvaldību noteikumi, līgumi un tiesas ieraksti) var tikt atzīti par autentiskiem, iesniedzot to drukātas vai apliecinātas kopijas un nesniedzot papildu pierādījumus.

[1] Sk. CVN 33. daļu un tās attiecīgos praktiskos norādījumus.

2.7 Vai noteiktu faktu pierādīšanai ir obligāti jāizmanto noteikta veida pierādīšanas metodes?

Noteikti darījumi (piemēram, testamenti un zemes pārdošana) ir jānoformē rakstveidā, tāpēc to pierādīšanai ir jāsniedz dokumentāri pierādījumi.

2.8 Vai lieciniekam saskaņā ar likumu ir pienākums sniegt liecību?

Parasti lieciniekus, kuri ir rīcībspējīgi sniegt pierādījumus, var piespiest to darīt. Puse, kura vēlas nodrošināt liecinieka klātbūtni tiesas sēdē, sagatavo liecinieka pavēsti, kurā prasa, lai liecinieks ierodas tiesā sniegt liecību. Kad tiesa pavēsti ir izdevusi un pienācīgi izsniegusi lieciniekam, pavēste uzliek lieciniekam pienākumu piedalīties tiesas sēdē līdz tās beigām.

Ja tiesa lemj, ka liecinieka pierādījumi ir jāsniedz ārpus tiesas sēdes, apliecinot to ar zvērestu, bet liecinieks neierodas vai atsakās atbildēt uz pamatotiem jautājumiem, puse, kura pieprasa šādu liecības sniegšanu, var lūgt papildu rīkojumu, kurā noteikts, ka lieciniekam jāierodas vai jāatbild uz jautājumiem.

2.9 Kādos gadījumos liecinieks var atteikties sniegt liecību?

Vispārējais noteikums par to, ka juridiski kompetentiem lieciniekiem var likt liecināt, neattiecas uz karalieni, ārvalstu valdniekiem un viņu mājsaimniecības locekļiem, ārvalstu diplomātiskajiem pārstāvjiem un konsulārām

amatpersonām, noteiktu starptautisku organizāciju pārstāvjiem, tiesnešiem un zvērinātajiem (saistībā ar viņu darbību šādā statusā). Pušu laulātajiem un radniekiem var likt sniegt pierādījumus civiltiesvedībā.

Tomēr personas, kurām parasti var prasīt būt par liecinieku un sniegt pierādījumus, ir tiesīgas neļaut iepazīties ar konkrētiem dokumentiem un atteikties atbildēt uz konkrētiem jautājumiem, pamatojoties uz privilēģiju. Galvenie privilēģiju veidi ir advokāta un klienta saziņas konfidencialitāte (kas attiecas uz saziņu, lai sniegtu vai saņemtu juridiskas konsultācijas vai lai saņemtu pierādījumus tiesvedības vajadzībām), "neaizskaršanas" privilēģija (kas attiecas uz saziņu starp pusēm, kura notiek, patiesi tiecoties atrisināt strīdu kompromisa ceļā, piemēram, piedāvājumi par mierizlīgumu), kā arī tiesības neapsūdzēt sevi (tas nozīmē, ka liecinieku nevar piespiest sniegt liecību, ja pastāv reāli draudi, ka tādējādi pret liecinieku vai liecinieka laulāto varētu tikt uzsākta kriminālvajāšana vai piemērots sods Apvienotajā Karalistē). No privilēģijas izmantošanas var atteikties.

Ja pierādījumu sniegšana būtu pretrunā sabiedrības interesēm, tos var nesniegt, pamatojoties uz sabiedrības interešu neaizskaramību. Pierādījumi, uz kuriem var attiecināt neaizskaramību, ietver pierādījumus saistībā ar valsts drošību, diplomātiskajām attiecībām, centrālās valdības darbību, bērnu labklājību, noziegumu izmeklēšanu un informatoru aizsardzību. Arī žurnālistiem nav jāatklāj savi informācijas avoti, ja vien to atklāšana nav vajadzīga tiesas vai valsts drošības interesēs vai nekārtību vai noziedzīgu nodarījumu novēršanai.

Bankas amatpersonas nevar piespiest iesniegt bankas reģistrus vai sniegt pierādījumus par to saturu, ja vien tiesai nav īpašs pamats prasīt to darīt, tomēr tiesa var lemt par atļauju konkrētai personai iepazīties ar bankas grāmatvedības ierakstiem vai tos kopēt.

2.10 Vai pret personu, kura atsakās liecināt, var piemērot sankcijas vai likt sniegt liecību piespiedu kārtā?

Liecinieks, kam izsniegta liecinieka pavēste, bet kurš neierodas tiesā vai atsakās liecināt, var tikt atzīts par tādu, kurš izrādījis necieņu pret tiesu, un šādam lieciniekam var piemērot aizturēšanu (Augstajā tiesā) vai likt maksāt naudas sodu (apgabaltiesā).

2.11 Vai ir personas, no kurām nedrīkst iegūt liecības?

Visi pieaugušie ir tiesīgi sniegt liecību civilprocesā, izņemot gadījumus, kad tie nav spējīgi saprast tā zvēresta būtību, kas šādiem lieciniekiem jādod, vai nav spējīgi sniegt racionālu liecību, piemēram, garīgas slimības dēļ. Ja bērns-liecinieks nesaprot zvēresta būtību, viņa liecība joprojām var tikt pieņemta, bet tikai tad, ja tiesa pārliecinās, ka bērns saprot pienākumu teikt patiesību un "pietiekami saprot notiekošo, kas pamatotu viņa liecības uzklaušāšanu".

2.12 Kāda ir tiesneša un pušu loma, uzklaušot liecinieku? Kādos apstākļos liecinieku var uzklaušīt videokonferencē vai ar citu tehnisku līdzekļu palīdzību?

Tiesneša un pušu loma

Parasti tiesas procesā notiekošās izjautāšanas laikā liecinieki sniedz pierādījumus, atbildot uz attiecīgās puses, par labu kurai tie liecina, advokāta neuzvedinošiem jautājumiem. Šāda liecība tiek uzskatīta par pierādījumu, ja vien tiesa nenorāda citādi. Tad pretējās puses advokāts var liecinieku izjautāt sacīkstes procesā un drīkst uzdot uzvedinošus jautājumus. Arī lieciniekus-ekspertus, kas tiesas procesa laikā sniedz mutisku liecību, otra puse var izjautāt sacīkstes procesā, tomēr puses nedrīkst nopratināt tiesas ieceltu vērtētāju. Tiesnesis var uzdot jautājumus lieciniekiem – parasti nolūkā precizēt uz advokāta jautājumiem sniegtās atbildes.

Pierādījumu sniegšana ar video saites palīdzību

Ar video saites palīdzību pierādījumus var sniegt tikai tad, ja tiesa tam dod atļauju. Apverot iespēju pieņemt rīkojumu, ļaujot šādi sniegt pierādījumus, tiesa ņem vērā videokonferenču izmantošanas ērtumu (jo īpaši liecinieka veselības stāvokļa dēļ vai ja viņš atrodas ārzemēs), ar video saites izmantošanu saistītās izmaksas vai ietaupījumu, kā arī ietekmi uz taisnas tiesas spriešanu (tostarp mazāku iespēju tiesai kontrolēt un novērtēt liecinieku).

3 Pierādījuma izvērtēšana

3.1 Ja puse liecību ieguvusi nelikumīgi, vai tiesai ir kādi ierobežojumi sprieduma pieņemšanā?

Ja saziņa, kas nosūtīta pa pastu vai ar telekomunikācijas sistēmas palīdzību (kas ietver tālruņa zvanus, faksus un e-pastus) tiek nelikumīgi pārtverta, no šādas saziņas satura izrietošus pierādījumus nevar izmantot tiesvedībā. Bet citādi pierādījumi ir pieņemami pat tad, ja tie iegūti neatbilstoši. Tomēr tiesa ir tiesīga izslēgt pierādījumus, kas citādi būtu pieņemami. Lemjot par lietas turpmāku skatīšanu, tiesa rod līdzsvaru starp pierādījumu nozīmi un neatbilstīgās rīcības smaguma pakāpi. Ja apstākļi nedod pamatu pierādījumu izslēgšanai, tiesa var citādi sodīt pusi, kura rīkojusies neatbilstīgi, piemēram, liekto tai segt izmaksas.

3.2 Ja esmu viena no lietas pusēm, vai mans paziņojums tiks uzskatīts par liecību?

Rakstiskos apsvērumus (proti, formālus dokumentus, kuros katra puse izklāsta faktus un argumentus) var izmantot kā pierādījumu starpposma sēdēs, tomēr tos nevar izmantot kā pierādījumus tiesas procesā.

Liecības, ko tiesvedībā iesaistītās puses sniedz kā liecinieki, ir pieņemamas kā pierādījumi tādā pat mērā kā liecības, ko sniedz personas, kuras nav tiesvedībā iesaistītās puses.

Saistītās saites:

[Tieslietu ministrija](#)

[Civilprocesa noteikumi](#)

■ Lapa atjaunināta: 08/09/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.